

KONTRA FERENC

A hold hazavezet

Távolodott a teherautó rekedt motorja. Szelek bóklásztak a roncokon. Lánc lógott valahonnan a magashól, a szemeket megülte a rozsda, hogy moccanni sem tudtak. Rücskös rúd lett belőlük, amit előzékenyen odanyújtanak, és fel lehet kapaszkodni rajta. A szemétkupacon túl a fák lőréseiből a hold adott szaggatott jeleket. A platán recscsent és ketté-

hasadt. Olyan váratlan és megmagyarázhatatlan volt a jelenet, mintha a zenekar első hegedűse a dallam közepén váratlanul felállna, és a térdén kettétörné a hangszerét. Pedig viharok és villámok sem leselkedtek a közelben, csak a kiszámíthatatlan szelek és eldobott, szilánkokra szóródott üvegek. Mintha fenyegető és ugrásra kész lett volna minden kézzel fogható és anyagtalán.

Magányában csak őt vehették célba a szelek, hol visszafogták, hol meggyorsították a lépteit. Nem hallott még ekkora csendet kusza bokrok és nysiszlett fák között. A körvonalakból nem tudta kivenni, hova került. Sem a szelet sziszegő csendek, sem az ösvényszerű, száraz földnyelv, sem a vézna fűzek nem voltak ismerősek, és ettől mintha jobban fázott volna. Nem tudott felvenni még egy kabátot sem, eszébe sem jutott. Maradjanak is idegenek örökre:

életelemük a hiány, mint az eredendő bűn. Elhurcolták az éjszaka közepén, korábban sosem látta őket. Azal vigasztalta magát, hogy a sötétség szabadságának szűkös a határideje. Egyszeriben határtalan gyűlöletet érzett, leginkább a saját tehetetlensége miatt, hogy igazságának nem szerezhet érvényt, hova szaladjon a megcsúfolt faluval, hiszen az igazság nem olajcsepp a sebre, hogy ne fájjon, ami éget, nem ültetik számárra, hogy körülvigyék az utcán – az igazságnak szenvednie s rejtőznie kell, jutott eszébe az Evangélium, mintha a moralizálás kivezetné a sötétségből. Megkereste egy látomás:

a házunk helyén nagy semmi tátong, belevész a füstölgő kráterbe: a sötétség egy hatalmas fekete szoba, halál terpeszkedik az ablakában. „A halálról való gondoskodás talán egy olyan dolognak a súlyát igyekszik meghatározni, amelynek nincsen se súlyban, se terjedelemben, se időben elhelyezhető mértékegysége. S alkothatunk-e képet arról, aminek nincsen mértékegysége”, tette fel magában a kérdést, és nem talált olyan érvet, amely a törvény előtt őt igazolta volna:

„Ha élni akart az ember, meg kellett szegnie a törvényt, mert minden törvény halálra ítélte.” Számos tanulságot próbált levonni mindabból, ami történt, és úgy gondolta, ezek a tanulságok elvonják a figyelmét arról a lehetőségről, hogy esetleg egy erdőben körbe-körbe jár vagy aknára tapos, mégsem tudott virradatig egy helyben maradni. Talán attól fázott még jobban, mert visszapillantott:

szeme fekete lyuk lett, melyben minden fény és minden okosság eltűnik. Másodpercek alatt történt. Apja rémülten hátrált az ablak felé, az anyja az arcához kapta mind a két kezét, gömnyedten roskadt le az ágyra, kiszolgáltatottságában érthetetlenül nyöszörgött valamit. Hiszen nem kisgyerek már, védekeznie kellene, futott át az agyán, de abban a pillanatban csak azt érezte, hogy képtelen lenne elfordítani a fejét. Valamilyen ördögi

terv gátolta ebben; félelmetes, hideg csillanás előzte meg a gúzsbakötöttség érzését. Egészen közel hajolt hozzá a pálinkaszagú lehelet. Nekifeszültek az idegen állon a borosták lövegei. A torkán érezte a kést –

– hidegglést jelentett visszagondolni a jelenetre, de ezzel óvta magát a csontjaiban érzett félelemtől, amely hullámokban tört a felszínre, s olyankor úgy érezte, ezer hangya mássza a bőrét. Hiszen a réten minden-hova telepítettek aknákat, csak a Jóisten a megmondhatója, hova mit raktak le. Mikor lephetik el újra kiránduló kisiskolások a környéket? Abban sem volt biztos, hogy jó irányban indult. Erdőféleiben botorkált, egészen ritkán álltak a fák a sorban, mintha kellenél mennének. Időnként megcsapta az orrát a frissen vágott rönkök illata. Mindent elvittek, amit csak lehetett: az erdőt, a szőlőtermést, a hidakat, az emberek lelkét meg a futballmérkőzést. Jó lenne okolni valakit érte. Mindig megfoghatatlanná maszatolják a vádakat. Jó lenne, ha visszajönne mindenki. A másvilágról is. Jó lenne enni valamit.

A hold lassan körülrajzolta a tájat. Túlságosan szűkösnek látszott, még nem ismerte fel. Óvatosan rakta a lépteit, mintha tojásokon menne. Kiszélesedett előtte az ösvény; földútnak tűnt, melyen szebb napokon traktorok és arató-cséplők járnak. Üvegcserepek csillantak meg a földön. Mert a háború mindent összetört, minden híd

lesza-

kadt. Ahogy lépkedett előre, egyre ritkultak a fák, már erdőnek sem tűnt a környék, és az úton egyre sűrűbb lett a ragyogás. Megállt, hogy kifújja magát. Hosszú ideje nem tett meg ekkora utat a szabadban. A pincében szakaszos álmai között aknák robbantak, golyók pettyezték az ébredést. Feloldotta benne a görcsöt, hogy kint barangol valahol, és semmi nesz, ami majdnem olyan érzés, mintha béke lenne. És nem lesz több támadás, visszamennek a fák régi helyükre. Elszaporodtak előtte az üvegdarabok. Zsebre tette a kezét, és a járása már nem a bujdosó lopakodására hasonlított, hanem önmagára, mert biztos volt benne, hogy otthon étellel várják, mint amikor régen a foci pályáról ért haza kimelegedve, és a szájában összefutó ízt elnevezte győzelemnek.

Torkán akadt a beszéd. Az ellenkező nyelven gondolta végig egy perc alatt, amit ki sem kellett mondania. A különbözőség alapján sokféleképpen lehet hatalmat bitorolni, ennek elismerésével pedig életet is lehet menteni, például úgy, hogy az apja kénytelen volt engedelmeskedni, hiszen amazok voltak fölényben; kések, kézigránatok és lőfegyverek széles választékával fitogtatták erejüket. Az apja meglepő hidegvérrel indult az ajtó felé. Az egyik fegyveres a hátába nyomta a géppisztolyát, és kikísérte. Hárman maradtak a szobában. Nem mozdult a kés a csendben. Sercenésnek hallatszott, ahogy kinyílt a pinceajtó. És az apja akkor előszedte a kis fémdobozba rejtett értékeket. Másként nem találták volna meg. Szavak nélkül is sejtette, hol tartanak a léptek. Az anyja akkor sem vette le az arcáról a kezét, amikor visszatértek a ládikával a szobába. A zsákmány eltűnt az egyik terepszínű hátizsákban. A csőre töltött fegyverek fenyegetően meredeztek, utat mutatva és noszogatva. A penge hidege még sokáig ott süttött a nyakán, nyelni csak óvatosan mert. Két bordája közé bökött hátul a puskacső. Egymás után háromszor ugyanoda, ami annyit jelentett, hogy szálljon fel a teherautóra. Biztonsági tűsz lett belőle. Gyávák voltak az idegenek, és ugyanúgy féltek. Holttesteket nem hagyhattak maguk után. A többire pedig aligha lesz bizonyíték. Megtömték a zsebüket még utoljára. Már nem lehetett úgy kimetszeni valakinek a nyelvét, hogy elvérezzen, és aztán a halotti levélben infarktus szerepeljen a halál okaként. Mert

korábban ilyen eset is előfordult a faluban. Éppen a saját esete győzte meg arról, hogy már nem csinálnak azt, amit akarnak.

Horzsolásokat fedezett fel a karján. Többször a teherautó oldalának csapódott, vadul nyesték a kanyarokat, mint akik menekülnek. Ahogy számolta magában a kilométereket, nem vihették mesz-szire. A feszültség megtévesztően hosszúra nyújtotta a perceket. A szeméttel a roncokkal teljesen ismeretlennek tűnt. De lehet, hogy egy felperzselt településen hajították le, akad olyan is a környéken. Visszapergette magában többször a jelenetet:

az volt a sikeres rablás alapja, hogy a szülők mindent megtennének a gyermekükért, a célratörő módszer biztosan sokszor bevált. Mert mindenki tudja, hogy az otthon az, ahol a kincsek vannak, igazi tárháza a kapzsiságnak az ideiglenes és tartós hatalmak előtt. Olyan émelygösen szépek a könnyen szerzett ékszerek, mint a falvédők az ágyak felett, és olyan értéktelenek, mint a pincébe rejtett bizsuk. Értéküket nem pénzben mérik. Akik itt mélyen gyökereznek a földbe, kisémmizve is kifoszthatatlanok. Az üveg fényesebben csillogott az úton az aranynál. A holdfény visszatükröződött a szilánkokon, mutatva az utat.

PAPP GYÖRGY: AZ HOL ÉN ELMEGYEK